

De Bietenteler

Jaargang 4 | nr 8 | december 2017

Hét vakblad voor de Nederlandse bietenteler



Zaadbestelling 2018



Nieuw in 2018: Beet Seed Service



Bietenteelt op de klei van het Friese Holwerd

Drievoudige resistentie: it's all in the seed.

NIEUW



URSELINA KWS

- Hét suikerbietenras voor percelen met kans op rhizoctonia en aanwezigheid van bietencysteaaltjes
- Tevens aanvullend rhizomanie resistent
- Goede rhizoctonia resistentie (2,7)*

*Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2018

www.kwsbenelux.nl

**SEEDING
THE FUTURE**
SINCE 1856



Voorwoord

Van 3 kilo bietenzaad naar 92 ton bieten per hectare in 7 maanden

De titel lijkt wel de nieuwe reclame van de Audi Q7. Van 0 - 100 km/u in 6,1 seconden. Met de titel wordt echter een pak bietenzaad bedoeld dat 3 kilo weegt en de opbrengst na 7 maanden naar meer dan 90 ton bieten brengt. Suikerbieten telen anno 2017 is topsport.

Het is en blijft elk jaar weer een wonder van de natuur. Zaaibedbereiding, bemesten, zaaïen, beschermen en dan ...oogsten. De weersomstandigheden hebben we niet in de hand, maar de zaken die we wel beheersen, bepalen het verschil. Neem geen genoegen met oude rassen of een matige onkruid-/blad-vlekkenbestrijding. Topsporters laten niets aan het toeval over.

Het is verbazingwekkend wat er de jongste jaren op het teeltgebied van suikerbieten is gebeurd. In de campagne 2017 verwerken we in Nederland ongeveer 7,8 miljoen ton suikerbieten. Hiervoor hebben we **85.000** ha nodig. Zouden we deze hoeveelheid bieten 15 jaar geleden geproduceerd hebben, dan hadden we daarvoor **127.000** ha bietenland nodig gehad. Gelukkig kunnen we momenteel met **42.000** ha minder dezelfde tonnen telen. Niet alleen een verbluffende conclusie, maar ook nog eens gunstig voor de vruchtwisseling.

Hieruit blijkt dat we, onder meer met hulp van de veredeling, in staat zijn de suikerbieten teelt jaar na jaar naar een hoger niveau te tillen. Voor 2018 zijn er weer nieuwe (lees: betere) rassen beschikbaar. Doe er uw voordeel mee.

De redactie wenst u een goed en gezond 2018.

Inhoud

Bedrijfsreportage	Bietenteelt naast de Waddenzee in de kop van Friesland. Kees en Anco van der Bos vertellen hoe zij dat doen en wat hun toekomstverwachtingen zijn.	4
	Zaadbestelling De kostprijs voor de productie van een ton bieten wordt steeds belangrijker. Het begint met de juiste rassenkeuze.	7
Interview	Beet Seed Service: een nieuwe dienst van KWS. Weer een bewijs dat meedenken met de telers bij het zaadbedrijf in de genen zit. Een interview met Marcel Arts, Sales Manager bieten Nederland.	10
	Actua Tweejaarlijks vinden in Oude-naarde (België) de werktuigendagen plaats. Dé plek voor oriëntatie op nieuwe ontwikkelingen, een goed gesprek en een lekkere pint.	12
Actua	In 2020 zal Nederland gemiddeld 16.200 kilo suiker per hectare moeten produceren (1890). De opbrengsten beschreven in dit artikel laten zien dat dit tot de mogelijkheden behoort.	13
Compact geoogst	Interessante ontwikkelingen in de suikerwereld.	14
Column	Iris Bouwers, vicevoorzitter CEJA, Europese raad voor jonge boeren en mede-eigenaar akkerbouw- en vleesvarkensbedrijf.	15
Interview	Hoe krijgt een nieuw bietenras haar naam? Friederike Philipps vertelt vol enthousiasme.	16

Colofon

Foto cover
Grote hopen maken in de buurt van de Belgische grens

Oplage
Editie Nederland: ca. 10.000 ex
Layout, druk
Chapo - ontplooi communicatie
www.chapo.team

Coördinatie
Comevent
Schoolstraat 20
2240 Massenhoven
www.comevent.be

Redactiesecretariaat
info@debietenteler.com

Afgifte kantoor
Nederland: Sittard

Redactie en fotografie
Akkerbouwvoortlichting
en -communicatiebureau
J. Schoonbroodt



De boerderij op de plek van een voormalige 'uithof'



"Van hieruit kan je de veerboot naar Ameland zien," aldus Anco van der Bos, die in de kantine van de nieuwe bewaarloods voor aardappelen in de richting van de Waddenzee wijst. De redactie sprak met de maatschap van der Bos-Weidenaar. Onder meer over de bietenteelt op de zware Friese klei.

BIETENTEELT NAAST DE WADDENZEE



Kees van der Bos

Geschiedenis

"Uit de papieren blijkt dat er op deze plek al in 1571 agrarische activiteiten werden uitgevoerd," aldus onze gastheren Kees [62] en Anco [29] van der Bos, die aan de Witmonnikweg in Holwerd een akkerbouwbedrijf exploiteren. Samen met vrouw/moeder Marianne vormen zij de maatschap van der Bos-Weidenaar. De familie bestaat verder uit dochter Bianca [34 jaar].

Desgevraagd luidt het antwoord dat de boerderij geen eigen naam heeft, maar dat de naam van de weg verwijst naar een voormalige uithof die bij een klooster uit Dokkum hoorde.

De huidige boerderij staat op bijna dezelfde plaats als die uithof destijds. Het hele complex is omgeven door een karakteristieke gracht, die na de nieuwbouw moest worden gereconstrueerd om de nieuwe kavelgrens aan te geven en opnieuw een recht-hoekig bouwblok te maken.

In 1877 werd de huidige boerderij gebouwd volgens het kop-hals-romp type. Door een brand in de graanopslag ging dit gebouw in 1903 verloren. In 1904 volgde herbouw als stelp-boerderij met een Friese grupstal voor 20 melkkoeien. Het gemengde bedrijf kwam in 1951 in handen van de vader van Kees. Hij nam dit over van twee neven. In 1975 besloot hij de rundveetak af te stoten. Drie jaar later ging Kees voor zichzelf aan de slag en veranderde in 1982 de stalruimte in een aardappelopslagplaats. Middels aankoop en grondruil bewerkt de maatschap op dit moment ruim 90 ha. Dit gebeurt in combinatie met een buurman die ongeveer hetzelfde areaal exploiteert. Tenslotte vindt voor de aardappelteelt ook nog grondruil plaats met een collega rundveehouder. Door de samenwerking beschikt men in totaal over 3,75 FTE's.

"We hebben de grens bereikt met betrekking tot het gewicht dat een bodem kan verwerken"

Grondsoort en bouwplan

Zoals al beschreven ligt het zeer goed verkavelde bedrijf tegen de dijk van de Waddenzee. Tegen de oude zeedijk is de grond, met 60% afslibbaar, het zwaarst. Hoe dichterbij de zee hoe lichter de grond wordt tussen de twee zeedijken. Binnendijs varieert de grond van 15 tot 35% afslibbaar. Gemiddeld rekent men aan de Witmonnikweg met 30% afslibbaar. Organische stof en pH zijn in orde. Voor het onderhoud van de pH neemt de maatschap de verplichte hoeveelheid Betacal af en zet ze voor de pootgoedteelt van tijd tot tijd gips in. Volgens Anco doet men dit meer voor de structuur dan voor de pH.



In 2016 werd de nieuwe loods in gebruik genomen

Het bouwplan in 2017:

38 ha pootgoed (stamselectie),

21 ha suikerbieten (aaltjesresistent),

35 ha brouwergerst voor bier (Brouwerij Eemshaven) en whisky met gras als onderteelt.

Afhankelijk van de marktschatting worden er wel eens een paar hectare uien geteeld, maar eigenlijk is deze teelt te intensief. Op de vraag of het winter- of zomerbrouwergerst betreft, luidt het antwoord kort en krachtig: "We zouden graag willen, maar de ganzen maken het ons onmogelijk om wintergraan te telen."

Structuurperikelen

De structuur en het behoud hiervan, of net niet, loopt als een rode draad door het betoog van beide heren van der Bos. 50% van de grond wordt gebruikt voor wortelgewassen. Dat is pittig en de machines voor de teelt van aardappelen en bieten worden eerder zwaarder dan lichter. Met enige weemoed refereert Kees aan het begin van de bietenmechanisatie, toen de eenrijer achter een lichte trekker al een hele omwenteling in de arbeidsfilm teweeg bracht. Wat een gewichtsverschil met de tegenwoordige rooiers en kippers! In de hoofdteelt, de pootaardappelen, wordt het steeds moeilijker om de kwaliteit op het gewenste, hoge niveau te houden. Schimmels, virussen, maar vooral de bacteriën vormen een groot probleem.

Momenteel heeft men last van vier latente bacteriën waar nagenoeg niets tegen te doen is. Kees zoekt de oorzaak duidelijk in de verslechtering van de structuur, ondanks het verhakselen van stro (al 20 jaar), het telen van de grasgroenbemester en het ruilen met een veehouder. Kees is blij dat die veehouder nieuwbouw gaat plegen en als boxenvulling stro gaat gebruiken. Dit geeft een 'levende' stromest die, ook in lagere doseringen, veel beter is voor de grond. Hetzelfde geldt volgens

hem voor de inzet van compost. Liever een lage dosering met allerlei bodemleven, dan grote hoeveelheden steriel materiaal. Een en ander is ook reden om niet meer te ploegen, behalve voor de aardappelen. Niet alleen is dit beter voor de aardappelopslagbestrijding, maar bevordert het ook de wormactiviteit in de bouwvoor.

De bietenteelt

De maatschap legt alle teeltmaatregelen vast in Comwaes. Door deze te exporteren naar Unitip kan men vrij gemakkelijk voldoen aan de eis van Cosun om in 2018 alles in dit programma te registreren. Zoals al geschreven wordt er niet geploegd voor suikerbieten. Van een perceel van 8 ha zijn de gegevens compleet. De bemesting bestond uit 400 kilo Kas 27% begin april. Op dezelfde dag werd overblijvend onkruid afgebrand met Roundup. Op 5 april gingen de Leonella's KWS de grond in (20 cm) en op 9 april werd 2 kilo Pyramin df gespoten. Vervolgens werd 5x met LDS gespoten op 30 april, 8 mei, 16 mei, 23 mei en

"Ik zie de toekomst voor de suiker positief omdat Cosun veel investeert in de bio-based economy"



Zowel van der Bos senior als junior geloven in de suikerbietenteelt



Core business 'pootaardappelen', hier het rooien vanuit de lucht

5 juni. De combinaties varieerden van twee tot vijf middelen. Tegen de bladschimmel cercospora spoot de maatschap 2x, op 10 juli en 5 augustus, met Retengo plus en Borgi. Volgens Kees was dit voor dit jaar, vanwege de vroege oogst, voldoende. Hij acht het niet onmogelijk dat hij bij een latere oogst toch ook al 3x zal moeten spuiten om de aantasting onder controle te houden. Toen de bieten op 24 oktober werden gerooid, brachten ze 90 ton per hectare met 16,4 % suiker, 91 WIN en 14 % tarra. Bij van der Bos schat men de toekomst van de suikerbietenteelt positief in. Kees baseert zich hierbij vooral op het gegeven dat Cosun veel kapitaal en arbeid investeert in research en development met als uitgangspunt: "Niets van de bietenplant mag verloren gaan". Ondanks dat zal men vroeg of laat een gedeelte van de leveringsbewijzen afstoten vanwege de negatieve invloed op de structuur, niet vanwege het saldo.

"Het is goed dat de sector van tijd tot tijd wordt geprikkeld om aanpassingen te doen"

Nieuwe aardappelbewaring

Vol gepaste trots leidt Anco ons rond in de, onder architectuur, gebouwde (kisten) aardappelbewaring. Alles op dit bedrijf ademt de sfeer van een pootgoedbedrijf dat feitelijk de hele organisatie beheerst. Stamselectie stelt hoge eisen aan bedrijfsvoering, -organisatie en -hygiëne. De bewaring is dan ook voorzien van de nieuwste snufjes op dit gebied. Ook

de mechanisatie is om hygiënische redenen op deze tak gebaseerd en volledig in eigen beheer. Meer info over de hobby van Anco vindt men op <http://innovatiefondsvoortelers.nl/nominaties/72-uv-licht-doodt-bacterien-en-schimmels-op-pootgoed>.

Mechanisatie

De maatschap heeft niet veel op met machines. Van de vijf aanwezige trekkers voor beide bedrijven zijn er enkele al behoorlijk op leeftijd. Opvallend is de ploegcombinatie. Vier scharen trekken en twee scharen duwen. Dit doet de Fendt 415 van 155 pk. De landbouwspruit is van het merk Dubex, die 33 meter breed kan spuiten en 3.300 liter water kan meenemen. Het pootgoed wordt gerooid met een 2-rijige AVR Spirit 9200 verstekrooier. Die heeft een laag eigen gewicht en is zacht voor de aardappelen.

Uitdagingen

We waren te gast op een vooruitstrevend bedrijf met gedreven ondernemers. Vader Kees neemt iets afstand en dat geeft hem de ruimte om zijn commissariaat bij Agrifirm (sinds 1 oktober) goed te kunnen invullen. Hij vindt het ook goed dat van tijd dingen (gaan/moeten) veranderen. Hij noemt het eventuele verdwijnen van Roundup. "Dat verplicht de praktijk om na te denken over aanpassingen," aldus Kees. Anco, Wageningen met onder meer plant- en consumentenwetenschappen als hoofdvakken, ziet de toekomst met vertrouwen tegemoet. Zijn droom is om ooit met een nieuw aardappelras op de markt te komen. Daarnaast hebben beide ondernemers erg veel vertrouwen in de mogelijkheden die veredeling in de toekomst zal blijven bieden.

Veranderingen in de Friese landbouw

Net als in de rest van Nederland krimpt ook in Friesland de agrarische activiteit. Onderstaande tabel is hiervan een duidelijk voorbeeld.

Tabel 1. OVERZICHT FRIESE LANDBOUW IN DE JAREN 2000 EN 2016

	2000	2016	Plus/min
Areaal akkerbouw	23.471	20.141	-3.330
Aantal akkerbouwbedrijven	981	600	-381
Waarvan met suikerbieten	563	216	-347
Areaal suikerbieten	4.345	2.467	-1.878
Areaal bieten per bedrijf	7,8	11,4	+3,6
Totaal areaal aardappelen	8.829	8.409	-420
Waarvan consumptieaardappelen	1.469	1.255	-214
Idem zetmeelaardappelen	365	178	-187
Idem pootaardappelen	6.995	6.976	-19
Areaal cichorei	0	4	+4
Areaal hennep	0	20	+20
Areaal wintertarwe	3.661	4.779	+1.118
Areaal zomertarwe	347	817	+470
Areaal wintergerst	89	378	+289
Areaal zomergerst	2.195	1.031	-1.164
Areaal koolzaad	0	27	+27
Areaal snijmaïs	12.220	14.803	+2.583
Areaal grasland	193.881	184.615	-9.266
Melk- en kalfkoeien	258.919	314.222	+55.303
Bedrijven met graasdieren	6.206	3.887	-2.319

Bron: CBS

Net als vorig jaar komen er weer 8 nieuwe rassen bij, waarbij we echter niet precies weten hoe het zit met de beschikbaarheid. De keuze in het rhizoctonia-segment is iets verruimd en uit de Rassenlijst 2018 blijkt dat we de eenvoudige rhizomanieresistente rassen nog niet kunnen missen.

KOSTPRIJSVERLAGING BEGINT BIJ DE JUISTE RASSENKEUZE

Op 30 september 2017 was het zo ver, het suikerquotum behoort tot het verleden. Het wegvallen van de Europese suikerregeling dwingt de huidige teler meer dan ooit tot nadenken over de toekomst van de bietenteelt op zijn bedrijf. Kostprijs gedreven (begint al bij de vroegbestelling) zal hij moeten proberen 16 ton suiker per hectare te produceren in 2020. Nederland ligt in de bietenbelt van West-Europa en is uitermate geschikt voor de teelt van suikerbieten. Grondsoort, klimaat, techniek, maar bovenal de kennis van telers en verwerkende industrie behoren tot de beste in de wereld. Waar ze ook over beschikken, zijn de beste rassen van jammer genoeg steeds minder kwekers. Deze rassen beschikken over diverse resistenties. Het is dan wel zaak om de juiste keuze te maken. Dit artikel biedt u een handreiking.

Groeiseizoen 2017

Het teeltseizoen begon vroeg. Op 14 maart werden op Goeree Overflakkee al de eerste bieten gezaaid. Daarna stakte het even, om begin april vol door te zetten, zodat op 5 april al de 50% werd aangetikt. Vervolgens werd het droog en moest op diverse plaatsen de haspel worden aangezet om de

bieten boven te krijgen. Muizenvraat leidde tot overzaai. De vorst van 19 op 20 april (-8 graden Celsius) liet menig een de adem inhouden maar de afgeharde planten doorstonden deze aanval glansrijk. Aardappelopslag en stuifschade hielden de gemoederen meer bezig. In de tweede helft van mei kregen we echt bietenweer, met

als gevolg dat op 30 mei de eerste percelen in het zuidwesten en in de Flevo al sloten. Op 8 juni was al 30% gesloten en werd het, op basis van de groeipuntsdatum, duidelijk dat 2017 een bovengemiddeld jaar zou worden. Hiervoor moest wel extra veel aandacht worden geschonken aan de bladschimmels, vooral cercospora en



Plaatselijk zeer zware aantasting door cercospora



Maximale fotosynthese zorgt voor topopbrengsten

stemphylium. Het aantal bespuitingen varieerde van 2 tot 6 maal per hectare. De nieuwe standaard van 17% suiker en een WIN van 91 wordt steeds vaker gerealiseerd. Een paar voorbeelden van wat in de praktijk mogelijk is, leest u op pagina 13. Voor campagne 2017 verwacht Cosun een gemiddelde opbrengst van 92 ton per hectare en 15.400 kilo suiker per hectare, met uiteraard een grote variatie.

Aphanomyces

De waterminnende bodemschimmel *Aphanomyces cochlioides* die in de beginfase wordt bestreden door het middel hymexazool (tachigaren) in de pil, kwam ieder jaar wel op een beperkt aantal percelen voor. Afgelopen groeiseizoen 2017 zijn er echter geen meldingen geweest van problemen met *Aphanomyces*. De omstandigheden waren dit jaar niet optimaal voor de ontwikkeling van deze schimmel. Aandacht blijft echter geboden en omwille van de ervaringen in 2016 heeft kweekbedrijf KWS het gevoelige ras Vulcania KWS dan ook teruggetrokken.

Vergelijk mogelijk tussen rhizomanie en aaltjesrassen

Het rassenonderzoek door het IRS werd dit jaar uitgevoerd op 15 perce-

len met verscheidene herhalingen per locatie. Het onderzoek is verdeeld in de volgende segmenten: rhizomanie, rhizoctonia en bietencysteaaltjes. Wat betreft rhizomanie is het nu weer het derde jaar dat ook aaltjesrassen op deze percelen zijn uitgezaaid. Hierdoor wordt de weergave in de rassenlijst vereenvoudigd. De rassen die goed scoren onder aaltjesbesmetting werden ook getest onder niet besmette omstandigheden. Als voorbeeld, het ras Leonella KWS. Het is vanaf nu dus mogelijk om dit ras direct te vergelijken met een 'normaal' ras Elisabetha KWS op percelen zonder aaltjes. Hieruit blijkt dat beide rassen financieel gelijk scoren (101). Een goed instrument om de juiste keuze te maken: BTS 5270 N scoort zelfs beter onder niet besmette omstandigheden dan de 'normale' rhizomanierassen. Hier komt bij dat deze rassen, op percelen waar toch nog enkele gele of witte bietencysteaaltjes aanwezig blijken te zijn, nog beter scoren in verhouding met de standaard rhizomanierassen.

Resistentie van belang bij rassenkeuze

Twee zaken moet de Nederlandse bietenteler zich afvragen bij de rassenkeuze, namelijk: hebben de bietenpercelen van 2018 last van rhizoctonia

en/of bietencysteaaltjes? Deze zaken bepalen uit welk segment de teler moet kiezen. Daarnaast moet de teler stilstaan bij de vraag of er sprake is van de eventuele aanwezigheid van een variant van het rhizomanievirus dat de bestaande resistentie doorbreekt. Voor het overige draait alles om de financiële opbrengst. Hierin zijn alle eigenschappen meegenomen die bij de uitbetaling van de bieten een rol spelen. Denk hierbij onder meer aan grondtarra, suikergehalte en winbaarheid. De laatste twee factoren worden door de nieuwe uitbetalingsregeling (17% suiker en WIN 91) extra benadrukt. De productie van zoveel mogelijk suiker en zo weinig mogelijk tarra per hectare betekent een besparing op onder meer transport- en verwerkingskosten en werkt dus kostprijsverlagend en is daarnaast ook nog eens duurzaam.

Aanvullende rhizomanieresistentie

Het valt niet te ontkennen, en in de polders is dit duidelijk zichtbaar, dat jaarlijks een stijgend aantal telers wordt geconfronteerd met de oude rhizomaniesymptomen. Hierbij moeten we denken aan 1) veel blinkers (meer dan 2-5%); 2) bieten met een insnoering en 'wortelbaard'; 3) bij doorsnijden, als gevolg van verstopping, bruine haarvaten. In de meeste gevallen valt het suikergehalte op deze percelen tegen. In deze situatie is het verstandig om een ras te kiezen met aanvullende rhizomanieresistentie. Buiten het vertrouwde aaltjesras Florena KWS wordt BTS 2345 N toegevoegd aan de aaltjes rassenlijst. In de andere segmenten Natassia KWS (RHC), Shanina KWS (RZ) en Urselina KWS (drievoudig resistent).

Tabel 1 laat zien hoe het aandeel van de diverse resistenties zich sinds 2008 heeft ontwikkeld.

Jaar:	2008	2015	2017
Rhizomanie	75 %	36 %	29 %
Rhizomanie + bietencysteaaltjes	7 %	38 %	41 %
Rhizomanie + rhizoctonia	18 %	26 %	29 %
Rhizomanie + rhizoctonia + bietencysteaaltjes	0 %	1 %	1 %

Bron: Bietenstatistiek

Rhizoctoniarassen in de lift

Jarenlang was de keuze van een rhizoctoniaras eenvoudig, simpelweg omdat er niets te kiezen viel. Isabella KWS is al jaren hét ras voor dit segment. Het blijkt moeilijk voor de kweekbedrijven om jaarlijks vooruitgang te boeken met behoud van een goede rhizoctonieresistentie. Dit jaar treden echter drie nieuwe rassen toe tot de rassenlijst: BTS 4540 RHC, Neena KWS en Natassia KWS. Deze rassen scoren aanzienlijk beter qua opbrengst dan de reeds genoemde Isabella KWS, maar zijn er op andere fronten niet aan gelijk. Allereerst het niveau van rhizoctonieresistentie: Isabella KWS scoort een 3.0 (schaal 0-7). Het ras blijkt zowel in het onderzoek als in de praktijk voldoende resistent te zijn. De drie nieuwe rassen scoren 3,2 dus 0.2 slechter. Dit is weliswaar geen significant verschil, maar toch slechter dan de standaard. De resistentie is voldoende om te worden opgenomen in de rassenlijst. Echter, de rassen moeten in de praktijk bewijzen dat ze een plaats in dit segment verdienen. Verder hebben de nieuwe rassen een hogere kophoogte dan de vertrouwde Isabella KWS.

Bietencysteaaltjes

Bietencysteaaltjes zouden een teler niet hoeven te verrassen, met uitzondering van landruil. Door regelmatig naar de wortelontwikkeling te kijken, aangevuld met aaltjesonderzoek, kan de teler zich al een beeld vormen over het al dan niet aanwezig zijn van deze belagers. Ook het vroegtijdig pleksgewijs slapen of plekken met symptomen van magnesiumgebrek kunnen signalen zijn die wijzen op de aanwezigheid van bietencysteaaltjes. Bij grondruil of als u bent vergeten om een aaltjesmonster te laten nemen, is het verstandig om altijd te kiezen voor een ras met bietencysteaaltjesresistentie. Hier is het advies dus ook duidelijk: kies partieel resistente rassen. Die beperken de schade en ook de vermeerdering van die aaltjes. Er zijn 2 nieuwe rassen opgenomen. BTS 2345 N en het ras Evamaria KWS. Het eerstgenoemde ras heeft tevens een aanvullende rhizomanieresistentie. Evamaria KWS is een echte zoete nieuwkomer (103) met een financiële opbrengst van 102.

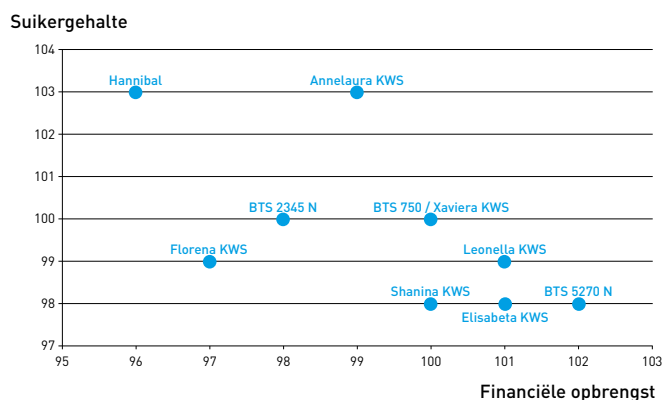
Verbetering van drievoudig resistente rassen

Op een gedeelte van de percelen in het rhizoctoniagebied komen ook bietencysteaaltjes voor. Vaak is dit het geel bietencysteaaltje. Tot op heden was een rhizoctonieresistent ras dan de enige goede keuze. Nu zijn er rassen die naast rhizoctonia ook resistent zijn tegen bietencysteaaltjes. Drie jaar geleden introduceerde KWS het eerste drievoudig resistent ras, met een relatief lage financiële opbrengst. Dit ras werd opgevolgd door Hendrika KWS en deze wordt nu opgevolgd door Urselina KWS. Op percelen zonder bietencysteaaltjes is de financiële opbrengst zelfs 4 punten hoger dan het betrouwbare ras Isabella KWS.

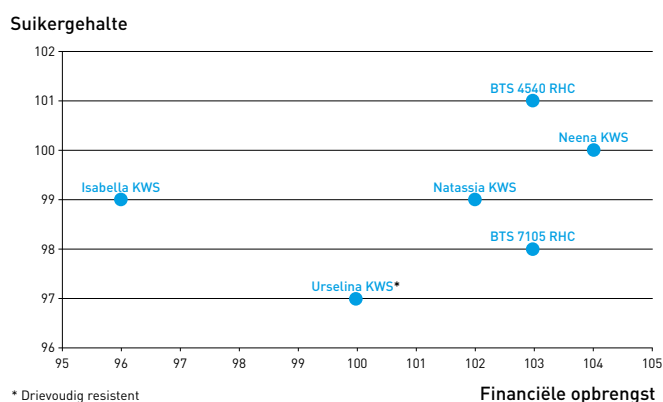
Hulpmiddelen bij de rassenkeuze

Voor meer details over de rassenlijst en de rassen in onderzoek, is de IRS-applicatie 'rassenkeuze en optimaal areaal' op www.irs.nl een handig hulpmiddel.

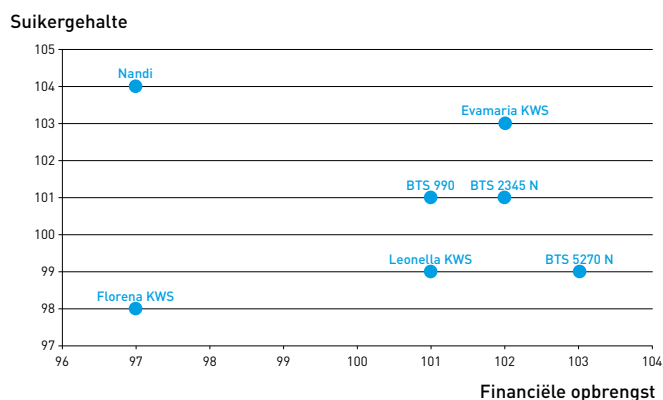
RHIZOMANIE + BCA RESISTENTE RASSEN OP PERCELEN ZONDER BIETENCYSTEAALTJES EN ZONDER RHIZOCTONIA



RHIZOCTONIA RASSENLIJST 2018



BCA RASSENLIJST 2018 (BEPAALD OP PROEFVELDEN MET BIETENCYSTEAALTJES)



Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2018



Marcel Arts, Sales Manager bieten Nederland



Nachtvorstoverzicht 19/20 april 2017, hoe blauwer hoe kouder

Het zaadveredelingsbedrijf KWS pretendeert in zijn visie en beleid een partner te zijn van de bietenteler in het postquotum tijdperk. 'De Bietenteler' wilde wel eens weten hoe dit denken in praktijk wordt gebracht en sprak hierover met Marcel Arts, Sales Manager bieten Nederland.

BEET SEED SERVICE

KWS INTRODUCEERT EEN NIEUWE SERVICE IN 2018
- 50% VERGOEDING VAN DE ZAADKOSTEN - BIJ OVERZAAI

De Bietenteler: Wat is de achterliggende gedachte bij deze introductie en wanneer kan de praktijk er gebruik van maken?

Marcel Arts: We speelden al langer met dit idee, maar de nachtvorst (tot min 9 graden Celsius) van 19 op 20 april van dit jaar was de aanleiding om deze service verder uit te werken. Vorst, spuit- en stuifschade vormen nog steeds een groot risico bij de start van de teelt. KWS wil met deze nieuwe

service voor de trouwe KWS-telers een stukje van dit risico mee dragen. Je kunt dit ook meedenken noemen. Ik denk trouwens dat dit een beetje in de KWS-genen zit. Eerlijkheidshalve moet ik erbij vermelden dat deze service pas echt mogelijk is geworden door de digitalisering van de registratie van de teelt. Het is veel gemakkelijker geworden om een perceel te registreren met behulp van nieuwe software. Daarnaast lagen er toch

"Focus op de teler zit bij KWS in de genen"

al plannen om het reclamebudget anders te gaan verdelen. Concreet: minder papier, meer ondersteuning.

Hiertoe heeft KWS CultiVent: Farm Service bedacht waarvan Beet Seed Service een onderdeel is. Deze service start bij de uitzaai in 2018. Een ander onderdeel wordt gevormd door de 'Bladziektenherkenningsapp' die in de zomer van 2018 wordt geïntroduceerd.

DB: Hoe kan een teler gebruik maken van de Beet Seed Service ?

MA: De inhoud van de Beet Seed Service is in feite gekoppeld aan een pak bietenzaad. Om gebruik te maken van dit aanbod moet de teler het volgende doen:

- 1) In december 2017, via het Suiker Unie portaal, KWS bietenzaad bestellen. Dit geldt ook voor reeds vroegbesteld zaad.



Met dit pilletje begint het allemaal



BEETSEEDSERVICE

- 2) De bestellers krijgen vervolgens van KWS een brief met een antwoordkaart.
- 3) In deze brief staan de aanwijzingen wat te doen om voor de service in aanmerking te komen. Dit is aanmelden via www.kwsbenelux.nl of via het terugsturen van de ondertekende antwoordkaart. Hiermee geeft de teler toestemming om de gegevens op te vragen.
- 4) Bij eventuele problemen op het bietenperceel wordt op basis van de IRS-overzaaiapplicatie besloten al dan niet over te zaaien.
- 5) Bij overzaai bestelt de teler, weer via het portaal uit de voorraadlijst, het extra zaad. KWS garandeert dat dit zaad, middels een pakketdienst, binnen 24 uur op het bedrijf wordt bezorgd.
- 6) De verrekening van dit extra zaad, met 50% korting, verloopt via Suiker Unie.
- 7) Een medewerker van KWS zal zich in de loop van het groeiseizoen op de hoogte stellen van het resultaat van de overzaai.

DB: Wat gebeurt er als de teler bijvoorbeeld te laat afbrandt met Roundup en daardoor plant-wegval veroorzaakt?

MA: KWS teelt zelf ook suikerbieten in Nederland. Daarom begrijpen we dat dit in de praktijk een enkele keer kan voorkomen (tot grote ergernis van de bietenteler zelf). Ook in dit geval vergoedt KWS 50% van de zaadkosten voor overzaai. Bij mij bestaat de overtuiging dat niemand voor deze 50% vergoeding met opzet zijn bieten wegsput.

“Niemand spuit met opzet zijn bieten dood, ook niet als we 50% van de zaadkosten vergoeden”

DB: Wat gaat deze service de telers kosten?

MA: Voor de bietentelers zijn er geen kosten aan verbonden. Zoals reeds gezegd wil KWS haar budget anders inrichten. Meer toegespitst op telersniveau voor diegenen die genoodzaakt zijn tot overzaai. Natuurlijk hopen wij dat het beperkt blijft tot enkele incidenten. Voor de teler en voor ons.



Bekend beeld bij de zaai. Kijken hoe diep de zaadjes liggen



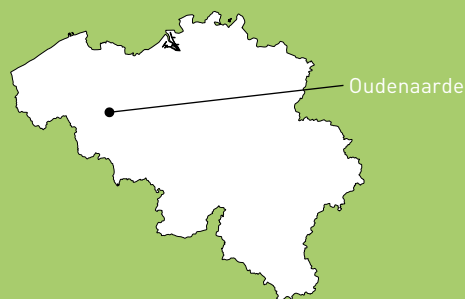
Een duidelijk geval voor Beet Seed Service



Deze planten zijn, door diepe stand, aan stuifschade ontsnapt



Bovenaanzicht Werktuigendagen



Zon in overvloed tijdens de 12^{de} editie van de Werktuigendagen Oudenaarde op 23 en 24 september 2017. Ca. 68.000 bezoekers passeerden de entree. Een mooi getal, al moesten veel loonwerkers en akkerbouwers wegens oogstwerkzaamheden verstek laten gaan.

EEN BEZOEK AAN DE WERKTUIGENDAGEN OUDENAARDE IN BELGIE

De plaats Oudenaarde, gelegen in een zeer vruchtbaar landbouwgebied van de Scheldevallei, herbergt tweejaarlijks de welbekende Werktuigendagen. Bekend staat de beurs vooral door de combinatie van beurs en veld demonstraties, toegespitst op de oogst van producten (veel industriegroenten) en grondbewerking. Daarnaast is een grote plek ingeruimd voor de oldtimers die niet mogen ontbreken. Zeker 300, veelal top gerestaureerde trekkers stonden te blinken in de zon. Daarnaast, vaak met een pintje in de hand, de trotse bezitters.

Geen groot nieuws

Groot nieuws moet men in Oudenaarde niet verwachten, maar er is altijd wat te zien en vooral te bepraten. Daarnaast proberen onze zuiderburen hierbij altijd tijd te vinden om zoals zij dat zeggen: 'Een pint te pakken'.

Nieuw op de beurs

Wat opviel, was de toenemende belangstelling voor de teelt van uien. Deze teelt is in België veel minder ontwikkeld dan in Nederland. Het areaal neemt echter jaarlijks toe en de kwaliteit is prima. VSS Amac en Holaras lieten zien wat ze in hun mars hebben. Verder waren er demo's met betrekking tot de oogst van verse knolselderij met een klemband (Vanbroucke) en een preirooier op rupsen (Bouckaert).



Land- en tuinbouw in beweging

Naast machines uit Polen (Metal Fach) en Portugal (Herculano) viel een nieuw messenslijpsysteem op bij de MX opraapwagen van Krone. Hierbij hoeft de gebruiker de messen niet meer uit te nemen, een kind kan bij wijze van spreken de was doen.

Conclusie

Goed verzorgde dagen waar voor iedere bezoeker (ook uit de stad) iets te zien en te leren valt.

2017: SUIKEROPBRENGST PER HECTARE, NIEUW NATIONAAL RECORD

Terwijl in het voorjaar menig teler en teeltbegeleider nog vraagtekens zetten bij de opbrengstverwachting 2017 greep de natuur zelf in. Op deze pagina enkele voorbeelden van praktijkopbrengsten, verspreid over het land. Er rest slechts één conclusie: “Ongelofelijk waartoe een modern bietenras in staat is. Dit geeft vertrouwen in de toekomst”.

BEDRIJF: Maatschap Peeters uit Ysselsteyn

Zaaidatum	4 april
Ras	Neena KWS
Rooidatum	28 september
Opbrengst	100 ton per ha
Suikergehalte	17,2%
Suiker per ha	17.200 kilo
WIN	90,2
Tarra	7,2%



BEDRIJF: Maatschap Staal uit Geertruidenberg

Zaaidatum	5 april
Ras	Florena KWS
Rooidatum	25 oktober
Opbrengst	110 ton per ha
Suikergehalte	17,4%
Suiker per ha	19.140 kilo
WIN	92,0
Tarra	12,7%



BEDRIJF: Maatschap Klunder uit Lelystad

Zaaidatum	27 maart
Ras	Evamaria KWS
Rooidatum	25 oktober
Opbrengst	109 ton per ha
Suikergehalte	17,8%
Suiker per ha	19.402 kilo
WIN	92,1
Tarra	13,7%



BEDRIJF: Vermue VOF uit Poortvliet

Zaaidatum	29 maart
Ras	Florena KWS
Rooidatum	20 september
Opbrengst	104 ton
Suikergehalte	16,35%
Suiker per ha	17.000 kilo
WIN	91,3
Tarra	9,4%



BEDRIJF: Maatschap Zikken uit Exloo

Zaaidatum	6 april
Ras	Isabella KWS
Rooidatum	24 oktober
Opbrengst	108 ton
Suikergehalte	17,82%
Suiker per ha	19.245 kilo
WIN	91,4
Tarra	8,1%



COMPACT GEOOGST



Recyclebare auto

Studenten van de Universiteit Eindhoven bouwden een elektrische auto, Lena genaamd, waarvan het chassis is gemaakt van een kunststof op basis van suikerbieten, omgeven door geperst vlas. De vierpersoonsauto weegt, zonder batterij, 310 kilo. Met een topsnelheid van 85 kilometer per uur bedraagt de actieradius 100 kilometer. Hierbij is het verbruik een equivalent van 1 liter benzine op 190 kilometer. Met uitzondering van de wielen en het ophangstelsel is de Lena volledig afbreekbaar.



Weer suikerbieten in Slovenië

In het begin van deze eeuw bezat Koninklijke Cosun twee suikerfabrieken in Slovenië. Als laatste stopte in 2007 TSO (Tovarna Sladkorja Ormoz) met de verwerking van suikerbieten, omdat men de suikerquota had ingeleverd en dus geen bieten kon verbouwen. Nu, 10 jaar later, heeft men de draad weer opgepakt en zijn er 75 ha bieten uitgezaaid. Producenten verwachten een goede oogst.



Nieuwe suikerfabriek in België?

In de zomer van 2016 startte de Raad van Bestuur van de Waalse bietentelers een studie naar de mogelijkheden tot oprichting van een geheel nieuwe coöperatieve suikerfabriek. Deze fabriek, te bouwen in de gemeente Seneffe, krijgt een capaciteit van 14.000 ton per dag. Ter vergelijking: de Nederlandse suikerfabrieken in Dinteloord en Vierverlaten verwerken het dubbele per dag, namelijk 28.000 ton. Er zou werk ontstaan voor 70 FTE's, exclusief campagnepersoneel. Campagne 2017 wordt gebruikt om de bietentelers te informeren en om te polsen naar de bereidheid om te participeren. Op basis van de resultaten van deze gesprekken zou dan in de lente van 2018 een beslissing kunnen worden genomen over het verdere traject.



Marktobservatorium voor suiker operationeel

Naar het voorbeeld van marktobservatoria voor zuivel en vlees, heeft Europees Landbouwcommissaris Phil Hogan een marktobservatorium voor suiker opgericht dat operationeel is sinds juli 2017. Het marktobservatorium dient om de sector te ondersteunen met het oog op het einde van de quota en om de transparantie op de markt te vergroten door uitwisseling van marktinformatie en analyses op korte termijn.



Coca Cola lanceert 2 wedstrijden om suikergebruik te verminderen

De eerste wedstrijd 'Sweet Story Challenge' is een wereldwijde oproep aan mensen om anekdotes en/of video's in te zenden met methoden om producten op natuurlijke wijze zoet te maken. In december 2017 wordt de uitslag bekend gemaakt. De eerste prijs bedraagt € 100.000,00.

De tweede wedstrijd 'The Sweetener Challenge' is een oproep aan wetenschappers om nieuwe recepten te maken waarmee het aantal calorieën in Cola producten kan worden verminderd. Hiervoor trekt het bedrijf 1 miljoen euro uit.



COLUMN

Transitiepositie

Wat is er veel veranderd, sinds de introductie van het suikerquotum in 1968. Want toen, 25 jaar voor ikzelf werd geboren, introduceerden de Europese Gemeenschappen de marktordening voor suiker. Het hoofddoel, afgeleid van het statement om tot een Gemeenschappelijk Landbouwbeleid te komen, was meer zelfvoorzienend worden, ook vandaag nog één van de doelen van het beleid: voldoen aan de vraag naar betaalbare suiker, billijke inkomens voor telers, een stabiele markt, maar ook productiviteit en specialisatie bevorderen.

En dat is gelukt! Terwijl in 1968 een hectare nog geen 7 ton suiker opleverde, halen we in 2017, zoals het nu lijkt (met zo'n 1/3 deel van de bieten verwerkt), meer dan 15 ton suiker van een hectare! Fantastisch toch? En als ik de laatste maanden om me heen kijk, wat staan die bieten mooi! Groot, groen loof met al vroeg een dikke biet.

Ik denk dat onder meer klimaatverandering een rol speelt. Ons klimaat lijkt immers steeds meer op dat van 25 jaar geleden in Frankrijk. Maar natuurlijk danken we een deel van die tonnen ook aan kweekbedrijven, die volop inzetten op veredeling en vooruitgang. Want we zullen echt samen moeten werken, om de uitdagingen van 2017 en verder succesvol aan te gaan in de huidige markt, waar mogelijk grote veranderingen optreden, wanneer het gaat om productie en prijs. Want in principe mag iedereen in de EU nu zoveel suiker produceren als hij of zij wil. Door de volledige liberalisering krijgen we nu natuurlijk geen minimumprijs meer.

In de Europese Unie zijn er momenteel zo'n 150.000 bietentelers, grote en kleine, samen goed voor 1.6 miljoen hectare. Waar Cosun een eigen, voor nu relatief hoge, minimumprijs stelt, is dit niet overal het geval. De kans op prijsfluctuaties neemt toe: we hebben geen garanties meer. En het is natuurlijk niet zeker of wij, met relatief dure suiker, aan de stijgende wereldwijde vraag kunnen voldoen. Groot voordeel is wel dat we geen rietsuiker meer hoeven te importeren als EU.

In deze nieuwe tijd, waarin we als veerkrachtige en ambitieuze ondernemers voor grote uitdagingen staan, ben ik in ieder geval blij dat ook de Europese Commissie dit erkent. Want via de Expert Group Sugar Market Observatory kunnen vertegenwoordigers uit de hele suikerketen zich laten informeren over de stand van zaken in de markt. Zelf ben ik blij dat ook de jonge boeren een zetel hebben bemachtigd. Juist de startende ondernemers, ambitieus en enthousiast, maar die ook nog moeten werken aan een sterke basis onder het bedrijf, hebben behoefte aan transparantie, duidelijkheid en zekerheid. Met het wegvallen van de quota gaan we naar een tijd met minder zekerheid, maar ook van nieuwe mogelijkheden en afzetkansen. Als de markt ook blijft meewerken, houd ik wel hoop dat het voldoende is. De Nederlandse teler presteert top. Benieuwd of we die 15 ton halen!



Iris Bouwers

Zuidwolde, Drenthe

Vicevoorzitter CEJA, Europese raad voor jonge boeren
Mede-eigenaar akkerbouw- en vleesvarkensbedrijf
www.facebook.com/mtsbouwers

CYNTIA WILHELMINA KWS AGNELLA
VULCANIA KWS ANNELIESA KWS **ELISA**
ANASTASIA MADONNA **SHAKIRA** LENORA
DORENA EXCELLENTA KWS **PAULINA**
BALLERINA LISANNA KWS WILHELMINA KWS
ANNELAURA KWS PAULETTA **EMILIA KWS**
HOLLANDIA KWS ISABELLA KWS
LIESELOTTA KWS **FLORENA KWS** THERESA KWS

Al 18 jaar is Friederike Philipps bij KWS verantwoordelijk voor de naamgeving van nieuwe suikerbietrassen. Die moeten niet allen vrouwelijk zijn, maar ook nog eens eindigen op een A. Bij 'De Bietenteler' waren we benieuwd hoe en wanneer dat proces is ontstaan en meer nog, hoe het in zijn werk gaat.

DE GEBOORTE VAN EEN SUIKERBIETENNAAM

De Bietenteler (DB): *Mevrouw Philipps, kunt u uitleggen waarom de namen van KWS suikerbietrassen vrouwelijk zijn en altijd eindigen op een A?*

Friederike Philipps (FP): Het zal ongeveer 50 jaar geleden zijn dat men bij KWS serieus ging nadenken over de naamgeving van suikerbietrassen. Omdat de suikerbiet in Duitsland, ook vandaag nog, de koningin van de akkerbouwgewassen wordt genoemd, vrouwelijk dus, werd besloten om in ieder geval met meisjesnamen te gaan werken. Verder was men van mening dat de letter A niet alleen in veel meisjesnamen voorkwam, maar er daarnaast ook een positieve draai aan gaf.

DB: *Hoe is dit proces in de tijd verlopen?*

FP: Deze A-Strategie zoals wij dat noemen, is gestart in 1973, tegelijk met de opkomst van de monogerme rassen. Voorbeelden hiervan zijn KAWEKATJA en KAWETERMA. Maar al na enkele jaren werd duidelijk dat we dit systeem niet eeuwig zouden kunnen volhouden. In 1980 waren de namen die begonnen met 'KA' op en heeft men besloten om verder te gaan met normale meisjesnamen zoals EVA. Veel later, rond 2005, ontstond de behoefte om onze rassen nog duidelijker te positioneren tussen alle andere kwekers van suikerbietrassen. De oplossing werd gevonden in het gebruik van de letters KWS.



Friederike Philipps



Een belangrijk moment aan het begin van de jaarlijkse bietenteelt

Daarbij rees de vraag wat handiger zou zijn: de letters voor of achter de meisjesnaam. Bij het alfabetisch opsommen van de diverse rassen zou plaatsing voor de naam niet aan het beoogde doel (onderscheiding) voldoen en daarom werd besloten om KWS achter de meisjesnaam te zetten. Een voorbeeld is LEONELLA KWS.

DB: Hoe verloopt zo'n naamgevingsproces?

FP: Het begint uiteraard bij onze kwekers. Die bepalen of een ras (bijvoorbeeld 6K647) geschikt is om in enig land aan te melden. Het kan zijn dat men vindt dat een ras in diverse landen aan de eisen voldoet of dat het alleen past in bijvoorbeeld Nederland.

Stel dat alleen Nederland hoge eisen stelt aan de winbaarheid. Dan worden alleen daar rassen aangeboden die aan deze eis voldoen en gaat men niet naar andere landen, zeg Frankrijk. In januari/februari krijgen vervolgens

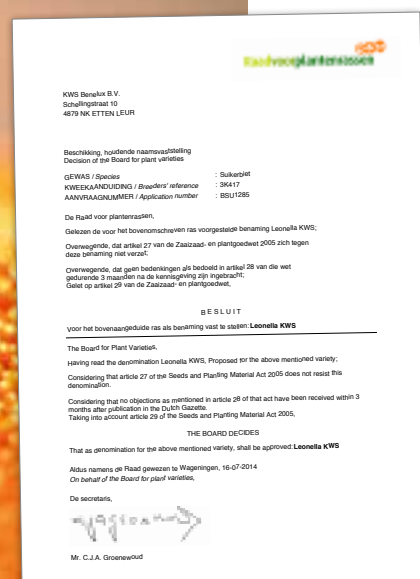
de KWS-medewerkers in die landen (of dat land) een excel-bestand met wel 2000 namen, met het verzoek om daaruit namen aan te kruisen die hen niet alleen aanspreken, maar die volgens hen ook passen bij het land en/of iets met dat land gemeen hebben.

De medewerkers gaan dan aan de slag met kruisjes zetten. Een kruisje betekent goed, twee kruisjes zeer goed en 3 kruisjes staat voor super. Als ik in de loop van het voorjaar de papieren met kruisjes terug krijg, ga ik kijken welk ras in welk land is aangemeld en zoek daar namen bij die ook bij dat land passen. Niet altijd gemakkelijk, omdat je moet proberen de diverse talen zogenaamd onder een 'hoedje' te krijgen. Een ijzeren stelregel luidt: "een ras = een naam" in alle landen. De gekozen naam wordt daarna aangeboden bij de diverse Rassenonderzoeksinstituten. Deze instituten onderzoeken vervolgens of ze de aangeboden naam kunnen

accepteren. Hierbij moeten ze op de volgende punten letten:

- de rasnaam moet een fantasienaam zijn
- nieuwe namen moeten zich met twee letters onderscheiden van een oude naam
- de naam moet men kunnen uitspreken en schrijven
- de naam mag niet uit te veel woorden/elementen bestaan (max. 3-4) die door een verbindingsstreepje worden verbonden. 'Anna KWS met de groene bladeren' mag dus niet.
- na terugtrekking van een ras mag de betreffende naam pas na 10 jaar weer worden gebruikt

Als het instituut akkoord gaat met de naam hoor ik meestal niets. Wordt de naam afgewezen, dan krijg ik hiervan schriftelijk bericht. Een en ander betekent dat ik voor de zomervakantie de naamgeving rond heb.



Raad voor Plantenrassen stelt rasnaam definitief vast

100.000 pillen voor 90 ton suikerbieten per ha

Dan kan die worden gecommuniceerd naar de grote praktijk van bietentelers. In onderstaande tabel kun je schematisch zien hoe een en ander er uitziet. BELVIA KWS en SASKIA KWS zijn rassen, alleen toegelaten in respectievelijk Frankrijk en Nederland. Een ras als CELESTA KWS is in 7 landen toegelaten, zoek daar maar eens iets passends voor. CELESTA KWS dus!

zeggen. Bovendien geldt in deze materie net als bij zoveel andere zaken: "Over smaak valt niet te twisten".

DB: Waardoor laat u zich bij de naamgeving inspireren?

FP: Dat is heel verschillend. Soms kan ik, zoals in Nederland, refereren aan het koningshuis. Denk hierbij aan WILHELMINA KWS of AMALIA KWS. Of aan bepaalde streken zoals

dien komen na verloop van tijd ook weer oude namen vrij. Hoe dan ook, het is en blijft een geweldige uitdaging om een zo passend mogelijke naam te verzinnen. En daarbij: ik doe het ontzettend graag en zie het als een grote uitdaging als onderdeel van mijn werk hier.

Rasnummer	Rasnaam	Land van aanmelding
6K 648	BELVIA KWS	FR
6K 649	CELESTA KWS	DE, DK, FI, FR, GB, LT, SE
6K 654	ROSICA, CLARICIA KWS	BE, FR, GB, NL
6K 656	SASKIA KWS	NL

De roodgemaakte naam in de tabel werd in eerste instantie door Rassenonderzoeksinstituten afgewezen en dus moest ik weer een nieuwe naam verzinnen die wel acceptabel was.

DB: Gaat er hierbij ook wel eens iets mis?

FP: Dat kun je wel zeggen. Ooit had ik een ras voor Rusland uitvoerig op alle eisen gescreend en daarbij ook nog gelet op al dan niet een natuurlijke klank en of het gemakkelijk te onthouden was. Bleek na introductie dat de gekozen naam een scheldwoord was. Geen leuke ervaring, moet ik

HOLLANDIA KWS. Ook bekende namen kunnen als basis dienen, zoals SHAKIRA KWS. Soms zijn het eigenschappen zoals ATTRAKTIVA KWS, NATURINIA KWS of NORDIKA KWS. Tenslotte kunnen het, als het past, ook gewoon plezierige collega's zijn wiens naam ik gebruik. Voorbeelden hiervan zijn ERNESTA KWS, ELORA KWS of DANIELA KWS.

DB: Komt het einde van de lijst met SASKIA KWS-achtige namen in zicht?

FP: Nee hoor, voorlopig kan ik nog wel een aantal jaren vooruit. Boven-



Sfeerbeelden beurs

Meermalen per jaar heeft de 'bietenpraktijk' gelegenheid om bij te praten op demo- en werktuigendagen/-beurzen. Altijd een moment voor kennis- en ervaringsuitwisseling, netwerkverbreding en een stukje ontspanning en "men neemt er altijd wat van mee".



Agenda

5 t/m 10 december 2017

Agribex Brussel

Brussels Expo – Belgiëplein 1 – 1020 Brussel
www.agribex.be/nl

27/28 februari en 1 maart 2018

Rundvee & Mechanisatie Vakdagen

De Voorde 30 – 5807 Oostrum
www.evenementenhal.nl/venray

6 t/m 8 maart 2018

Landbouwdagen Intensieve Veehouderij

De Voorde 30 – 5807 Oostrum
www.evenementenhal.nl/venray

12 t/m 15 september 2018

Agro Techniek Holland

Spijkweg 30 – 8256 RJ Biddinghuizen
www.agrotechniekholland.nl

Noteer de data
alvast in uw agenda.

In volgende editie van

**De
Bietenteler**

Vroegbestelling 2019

Conviso Smart in Scandinavië

Bietenteelt in Zuid-Holland

Op naar 1890:
it's all in the seed.

NIEUW



EVAMARIA KWS

- Bietencysteaaltjes resistent ras met een hoog suikergehalte (103)*
- Hoge financiële opbrengst (102)*
- Vlotte grondbedekking (7,5)*

*Bron: CSAR, Aanbevelende Rassenlijst 2018

www.kwsbenelux.nl

SEEDING
THE FUTURE
SINCE 1856

